

L' ART DEL PAGÈS

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

Impresions d' un viticultor del Panadès

A Montagnac.

Recurrent las extensas planas dels departaments francesos Pirineus Orientals, Aude y Herault, y fins lo del Gard, que circuheixen las ciutats de Perpinyá, Narbona, Montpellier y Nimes, se troban terras fèrtils, lleugeras, vermel·las y bastant frescals, en una paraula, las terras mes propias pera la vinya americana: aixis es, que pera tot viticultor que vulga ferse capàs de las aptituds d' adaptació d' aquellas especies de vinya, deu, á mon entendre, no sols acontentarse ab la visita de plantacions fetas en aquells païssos; sino que després de vistas, abandonar los llochs del litoral immediats al mar é internarse, visitant las que hi ha en altres terras, ni tant fèrtils ni tant lleugeras; puig que no tots los païssos que s' haurán de reconstituhir han sigut per la naturalesa tant afavorits com aquells.

Ab motiu de ma anada á Montagnac pera visitar las vinyas reconstituhidas per M. Bouisset ab híbrids de MM. Millardet y de Graiset, tinguí ocasió de veure terrenos molt diferents de los dels plans. Lo ferro-carril de San Chinian, que uneix Montagnac ab Montpellier, al abandonar aquells, tots cuberts de joves vinyas, se n' entra en un país montanyós y trencat, de terras vermel·losas al principi, com en Cournouterial, que van aclarintse y tornantse mes fortas quanta mes argila contenen. Las que 's vehuen desde 'l tren en Montbazin y Cigean ho son del tot compostas ab un subsol format per grans faixas de tapàs y per grossos banchs de pedra. Llevat que sigui d' algun rotllo en que 'ls ceps manifestan en sas fullas son estat cloró-

tich, indici segur d' una mala adaptació; en general, las que la vista domina desde 'l tren son bonicas, prosperan y vegetan bé. Las plantas que dominan son *Jacquez*, molts *Bouschets* (que suposo serán empeltats sobre aquells ó *Riparias*) y demés varietats propias del país com *Aramons*, *Carinyenas*, etc. De *Rupestris* ne vaig veure en molts vinyas que no eran empeltadas encara, y m' apar que aquesta especie, es de totas las americanas la que millors resultats pot donar en aquells llochs.

Lo trajecte de Montpeller á Montagnac es variat; la vista del pays que 's contempla no pot esser més delitosa. Després de recorre lo tren, durant mes d' una hora, per entre mitx de roquissars, pujar y baixar costeras y serras, que salva per medi de grans pendants ab forts desnivells, aixís que s' ovira de dalt d' un cim las platejadas ayguas del estany de Thau, se llena ab tota velocitat per la baixada; y es tanta la vertiginosa marxa que empren, que apar vulga engolirse en los pregons del llach.

L' impetu de la carrera 'l refrena avans d' arribar á Prusi, primera població que 's troba sobre las arenas del estany y que, com Loupian y Méze 's banyan en sas ayguas. La vista que 's contempla en aquestos llochs extasia: á la dreta inmensos vinyats, alguns camps de blat, d' aufals, morescos y pochs olive-rars; á la esquerra l' estany ab tota sa extensió, volta per numerosos poblets, que en mitx de las bromas gasosas que 'ls embolcallan y que 'l sol daura y 'l vent transforma, semblan aplechs de fadas á qui encantan transformantlas en vols de puríssimas colomas, l' enmirallament d' aquell plácit y transparent cristall.

Passat Méze y arribant á San Martín, lo país torna á esser un tant escabrós, de terras vermellas y de rocas; bastants herms, sembrats y alguns boscos d' alzinaz: no deixan de véureshi molts vinyas plantadas de poch, molts que encara 's tenen d' empeltar y altres que ho son, bastant cloróticas. Sens dupte pera salvar aquest inconvenient, las de més poch temps plantadas ho son ab *solonis* y ab *rupestris*, aquestos en gran número.

Per tot lo país fins á Montagnac, que era ahont terminava la meva excursió, veyia que era quasi del tot replantat; y fora d' algunas escepcions, per tot s' havian servit de las mateixas plantas; veyia també com á pesar d' haverhi terras molt pobres y penjadas, no estaban abandonadas, y en las que no hi probaban las *riparias*, s' hi ensajaban altres especies que substituïssin los antichs ceps; tot avans que deixar la terra improductiva.

En casa M. Buisset veyá per fi las tant desitjadas vinyas reconstituhidas sobre 'ls híbrids de MM. Millardet y de Grasset; llástima fou que per causas ajenas á ma voluntat, no pogués recorre ab tota la detenció que hauría volgut, la propietat de dit senyor que 's trobava ausent; pero per lo temps relativament curt de que vaig disposar pera visitar aquella finca, del tot reconstituhida y cuidada ab tot l' esmero y gracias á la amabilitat de M. Rouaud, vaig poguer formar judici dels ceps objecte de mon viatge á Montagnac.

Al costat de vinyas de set ó vuit anys reconstituhidas ab *riparias*, *jacquez*, *herbemonts* ó *yorchs*, veyá las que ho eran sobre *aramons-rupestris*, sobre *cordifolia-rupestris*, y á la veritat una vegada enterat ja, no 's tenia de fer cap pregunta pera distingir las que ho eran sobre *riparias* ó *jacquez* ó sobre híbrids; en aquellas encara que la vegetació y producció en res desmillorés, distava molt de poderse igualar ab aquestas. Alguns rotllos de *riparias* y *jacquez* eran mes ó menos clorótichs, mentres que ni un sol cep empeltat sobre cap híbrid vaig poguer distingir que 'n tingués la mes petita senyal, á pesar de tot mon cuydado en descubrirne algun.

En casa M. Buisset vaig veure grans criaderos de tota classe de ceps, á productors directes, porta-empelts, híbrids y colleccions de ceps seleccionats per distingits botánichs y ampeiógrafos. Las colleccions de M. F. Munson dels Estats Units, de M. Bouschet y dels Srs. Millardet y de Grasset, de qui es representant pera la venta de las castas y varietats per ells creadas ó seleccionadas.

De Montagnac vaig anar á Lavalley, propietat de M. Grasset, ahont aquest senyor ab la cooperació de M. Millardet, fa tots los travalls d' hibridació, y ahont se troban completas las colleccions dels seus híbrids. Si la extenció de la present m' ho permetés, l' hi donaria compte de ma visita á aquella finca, digne per mil conceptes de esser vista, ahont hi trobará tot viticultorlas especies mes raras y las varietats que s' adaptan en tota classe de terrenos.

En ma próxima carta m' ocuparé de lo que vaig tenir ocasió de veurehi allí, fent punt final á mas impresions sobre la vinya, que de continuar gayre més posarian á proba massa dura la bondadosa complacencia de vosté y la dels llegidors de son periódich.

De *La Comarca del Noya*.

RAFAEL MIR.

Las pedras de molí.

(Acabament)

Mientras las pedras se mantienen fredas permaneixen tallants y donan farina molt blanca y excel·lent. Quant mes fredas están las pedras, tan mes fina es la moltura, sense contar que pot moldre's mes ab la mateixa forsa. S' evita que s' escalfin las pedras empleant l' aparato denominat aspirador.

Segons Heggenboston la farina al sortir de las molas no deu tenir una temperatura major de 36 1/2 graus; de aquí 'l perquè no convé que las pedras vagin á gran velocitat.

Un excés de velocitat en las pedras fá que lo segó se reduheixi á pols, lo grà pert de son pés, la forsa necessaria aumenta á proporció de la cantitat móltta, y lo que es pitjor una part del gluten queda destruït per lo calor que necessariament se produheix. La farina resultant queda donchs privada de sa materia nutritiva, y la panificació se fá mes difícil tenint menos gluten.

Respecte á la velocitat que deu donarse á las pedras diré que cuant menor siga 'l diámetro d' una pedra, major deu ser lo número de revolucions que doni per minut, donchs en tota pedra tots los punts de la circumferencia ó part exterior portan la mateixa velocitat. Segons Colombo convé que aquesta velocitat sia de 8 á 8'50 metros cuant hi ha ventilador y de 8'50 á 9'50 si no n' hi ha. Touaillon diu que deu ser 7'83 metros pera las pedras rayonadas en pedra plena y 7'36 pera las mes porosas ditas *demi anglai*.

Pera calcular lo número de revolucions que deuen donar las pedras per minut hi ha que partir 150 per lo diámetro de la pedra en metros. Heus aquí donchs las velocitats que deuen portar.

Las pedras de 1'00 met. diá. deuen donar 150 voltas per min ut.

»	1'05	»	»	»	»	143	»	»	»
»	1'10	»	»	»	»	136	»	»	»
»	1'15	»	»	»	»	131	»	»	»
»	1'20	»	»	»	»	125	»	»	»
»	1'25	»	»	»	»	120	»	»	»
»	1'30	»	»	»	»	117	»	»	»
»	1'35	»	»	»	»	111	»	»	»
»	1'40	»	»	»	»	107	»	»	»

Las pedras de l'45 met. diá. deuen donar 103 voltas per minut.

»	1'50	»	»	»	»	100	»	»	»
»	1'55	»	»	»	»	97	»	»	»
»	1'60	»	»	»	»	94	»	»	»
»	1'65	»	»	»	»	91	»	»	»
»	1'80	»	»	»	»	83	»	»	»
»	2'00	»	»	»	»	75	»	»	»

Avans d' usar las pedras pera moldre hi ha que examinar en primer lloch si funcionan bé, y després hi ha que afinarlas. Pera coneixer si funcionan bé s' alsa 'l guarda-polvo, y se fa rodar la pedra volandera, per medi del motor, á la velocitat ordinaria tenint cuidado que no estigui baixa. Un hom se coloca al costat ab un llum pera que ilumini l' espay que separa las pedras. Al altre costat oposat se coloca un altre que examina los moviments de la volandera, veyent si está ó no equilibrada y ahont hi ha que donar ó treurer pés. Coneguda la falta, se para la pedra donantli ó trayentli pés en los punts indicats, se torna luego á posar en moviment y se repeteixen las operacions fins que funciona bé la pedra.

Quan la volandera toca ó copeja á la solera en sa marxa pot ser degut: á estar desequilibrada la volandera, á no estar ben horitzontal ó nivellada la superficie de la pedra solera, ó bé á que l' arbre que fa girar la pedra no está ben vertical ó á plom.

Las pedras deuen afinarse avans d' usarse. Las de la *Ferté sous-Juarre* se afinan ab aygua ó ab grés: fentlas rodar: las pedras comunas en compte d' aygua s' usa arena. Pera aquestas comunas se procedeix aixís: se tira per l' ull de la pedra volandera, en moviment, arena silicea molt fina (com l' arenilla ó sorretas d' escriptori) pero en petites porcions, y se continua fins haver llesat com cosa de 1 $\frac{1}{2}$ á 2 litros, deixant que lo molí vagi aixís per espay de $\frac{3}{4}$ de hora ó $\frac{1}{2}$ al menos, luego se para, se treu lo guarda-polvo, se extrau la pols y arena que no ha sortit al exterior y després de moldre un poch de cibada ó blat está en disposició de tornar á moldre bé.

Avans de posar las pedras en moviment hi ha que alzar bé la superior ó volandera de cada molí ó joch de pedras, donchs de lo contrari, si se tocan, forman fré y es difícil ó impossible posarlas en moviment. No es prudent parar las pedras repentinament, encara que tingan lo aparato de desengranar: aquest desangranament sols deu verificarse cuan están paradas.

G. J. DE GUILLEN GARCÍA.

SECCIO DE NOTICIAS AGRICOLAS.

¿Ahont hem arribat?—L' alcalde de Llers (Gerona) anuncia pera 'l dilluns vinent, la venda de varias fincas embargadas á diferents vehins, per no haver pogut pagar lo quart trimestre de contribució territorial.

¿Si no poden menjar, com volen que paguin los mals de rey?

Exposició d' horticultura.—Sembla que en aquesta ciutat se remena 'l pensament de celebrar, durant l' any vinent de 1890, una exposició d' arboricultura y floricultura.

Aixís fos, tant de bó.

Falta de rovellons.—Diuhén de Puigcerdá, que degut sens dupte á la gran seca del passat estiu, en lo curs de la present tardor no han sortit bolets dels anomenats *rovellons* en los boscos d' aquellas montanyas; donchs las humitats d' aquestos ultims dias, ja massa tardanas, han sigut inefficassas pera fer prosperar la llevor d' aquells amagada sota las pinedas.

¡Pobres aurenetas!—Uns francesos, qual nom no volém citar, han presentat á la societat zoológica de la vehina República un procediment pera cassar las aurenetas, lo qual consisteix en la instal·lació d' uns fils-ferros en las costas del mitxdia de Fransa, per los que fan passar una forta corrent eléctrica pera matarlas á milers, en lo moment que descansan de son viatge al través del mar, parantse al damunt dels fils-ferros pera refer sas forsas perdudas ab la fadigosa volada.

La idea especuladora que guia tals propòsits es la de recullir las plomas pera adorno dels barrets de senyora. ¡Malehida siga la moda!

Es de creure que no s' autorisará lo citat procediment, per quant las aurenetas prestan un gran servey á la humanitat, netejant l' admósfera d' insectes perjudicials á la agricultura, que d' altre manera la invadirian.

¡Quina barbaritat sería!

Reunió agrícola.—La de Valls, anunciada pera 'l diumenje passat, s' aplassá fins á demá, ab motiu de celebrarse la fira y pera aumentar la concurrencia de pagesos.

Catálechs, notas de preus, prospectes y recompensas.

Adobs-Pujolá.—Segons lo prospecte remés, son los que donan l' azoe mes barato. Procedeixen dels escuralls de las fábricas de llana de Sabadell y d' altres. Se destinan á adobar vinyas, taronjerars, arrossers, fruyters de totas clases y hortas.

Catálech.—Hem rebut lo del «Gran establiment d' Arboricultura y Floricultura» en los Camps Elíseos de Lleyda.

Además de las varietats de plantas ab que conta la renombrada casa, hem de mencionar especialment la bona colecció de castas de ceps en sas classes tintoreras, de taula, americanas de producció directa y pera porta-empelt.

Estació ampelogràfica catalana.—De la de Tarrasa tenim al nostre poder una nota de preus en la qual hi trovém una gran colecció de planter de ceps americans productors directes negres, blanchs, rosa y purpra y altres no menos abundants de porta-empelts, formant un conjunt de varietats que 's completan ab las europeas empeltadas sobre peu americà.

Estació viti-vinicola espanyola.—En lo prospecte que tenim á la vista 's recomana 'l Jacquez veritable de molta producció y altres ceps americans resistents á la filoxera y alguns al mildiu, procedents dels criaders y vinyats establerts al Prat del Llobregat y á Premiá de dalt.

Prospecte.—En lo del Sr. Malleu de Figueras hi va, además de la nota de preus, un cuadro demostratiu de las varietats de ceps que cultiva, sas qualitats y resultats obtinguts en lo present any, cullita de 1889, ab los americans é indígenas empeltats.

Recompensas.—La casa constructora Noël de París, ha obtingut, en la Exposició Universal que s' hi está celebrant, un gran premi (objecte d' art) per lo pulverisador y un primer premi (medalla d' or) per las bombas de trasbalsar ví.

Pot estar satisfet D. Albert Ahles, representant de dita casa en Barcelona, per lo triomf obtingut ab los aparells que espen: devent estarho per doble motiu, ja que també los alambins Deroy han obtingut en l' expressat Certámen un primer premi, (medalla d' or), essent aixís que igualment la casa Ahles. n' es la depositaria pera Espanya.

VINS.

Anómala es la situació que està atravesant la producció vinícola d'Espanya. A pesar de no ferse grans transaccions, los preus se mantenen nominalment fermes; lo qual no pot subsistir, donchs per forsa ha de venir una reacció en lo sentit contrari, si causas especials no ho impedeixen. Hem de fer present que Fransa é Italia entaulan negociacions pera veure si s'entenen ab un nou tractat de comers; lo qual no favoriria en res la producció vinícola del nostre pays, amenassada per la italiana.

Motius hi ha pera suposar que 'ls vins de superior qualitat tindrán enguany bon preu; pero en cambi no debém olvidar que 'ls falsificadors están al aguayt pera ferlos hi la competència de mala lley.

Benicarló.—Diuen que 's nota una completa paralisació en lo comers de vins, á causa de la distinta manera d'apreciar lo valor d'aquest caldo entre 'ls numerosos compradors que hi ha en dita població y 'ls culliters. Aquestos esperan una puja de preus á primers del próxim mes de Novembre, es á dir, quan se comensi l'embarch pera las nacions del Nort de Europa, en quals mercats alcansan molt favor los vins de Benicarló.

Felanitz (Mallorca).—A pesar de que la cullita de rahims ha sigut aquest any menos de mitjana, pot dirse que 'ls culliters están d'enhorabona, á causa del preu que alcansa 'l vi; donchs la setmana passada se feren moltes vendas á 13 y 14 rals lo quartí y fins á 15 lo de superior qualitat.

Reus.—Pocas foren las operaciones realizadas en lo mercat del dilluns, donchs los compradors demostran cada dia major desanimació y 'ls venedors se resisteixen á cedir als preus que 'ls hi ofereixen, en la confiança, que mes endavant ha de millorar la actual situació.

Los preus que regiren foren los següents:

Priorats de 36 á 40 pessetas carga los 121'6 litres en lo celler del propietari. —Baixos, de 28 á 34 ptas. id., id. —Reus y encontorns, de 13 á 30 ptas id., id. —Montblanchs, de 18 á 28 ptas. id., magatzém del comerciant. —Valencias, de 28 á 40 ptas. id., id. —Ví blanch, de 12 á 18 ptas. id., id. —Mistela blanca del Camp, de 30 á 40 ptas. id. —Mistela blanca del Priorat, de 35 á 43 id., id. —Mistela negra del regne de Valencia, de 50 á 55 ptas. id., id. —Mistela negra del Priorat, de 60 á 65 ptas. id.

IMPRESA DE VÍCTOR BERDÓS Y FRIU, MOLAS, 31. —BARCELONA.